

ATD VIERDE WERELD

mensenrechtenbeweging met de allerarmsten

SEPTEMBER 2019 NR: 166

MET RESPECT VOOR ELKAAR

Parijs, Gare du Nord.

Een plek waar je snel door krijgt dat het leven niet altijd gemakkelijk is voor een groot aantal mensen. Het aantal bedelaars is de laatste jaren sterk toegenomen en dus ook het aantal mensen, dat moet voorkomen dat er gebedeld wordt.

Omdat het loket op het station gesloten is, sta ik voor een kaartjesautomaat, maar die doet niet echt wat ik wil. Ondertussen word ik benaderd door een man, die met zijn hoofd tussen de schouders, de ogen op de grond gericht en de handen vooruitgestoken, om geld vraagt... "voor eten".

We worden gadeslagen door een bewaker, die in zal grijpen zodra ik iets geef. Ik weiger om iets te geven, maar vraag om hulp met de kaartjesautomaat. De man weet er ook niet goed raad mee, maar na een kleine overdenking stapt hij op de bewaker af en vraagt of hij me kan helpen met het verkrijgen van een kaartje. Met tegenzin gaat de bewaker in op het verzoek, en ik bedank hem hartelijk voor de hulp.

De bedelende man staat nog een beetje te dralen. Ik kijk hem aan, bedank hem voor de hulp en geef een euro. "Je hebt me goed geholpen, dus die heb je nu verdiend" zeg ik. De man komt overeind uit zijn nederige houding en er verschijnt een grote glimlach op zijn gezicht.

Wij hebben elkaar wel begrepen.

Anneke van Elderen

VERBORGEN ARMOEDE

10 Mei 2019 bijeenkomst OESO in Parijs. Onderzoek naar de verborgen dimensies van armoede.

ATD Vierde Wereld en de Universiteit van Oxford hebben de afgelopen jaren met zes teams onderzoek gedaan om een beter inzicht in armoede te krijgen. Vooral naar de verborgen kanten ervan. De resultaten zijn op 10 mei 2019 tijdens een bijeenkomst bij de OESO (Organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling) in Parijs besproken.

(The hidden dimensions of poverty, International participatory research. Zie: <https://www.atd-fourthworld.org/who-decides-how-we-define-poverty/>) Volgens internationale instellingen en ons CBS, gaat het bij armoede vooral om te weinig inkomen. De Wereldbank heeft daarmee de toon gezet. Die stelde dat een inkomen van 1 à 2 US-dollar per dag armoede is. Maar hiermee geeft de bank geen aanwijzingen welk beleid gevoerd moet worden. En met deze graadmeter zou er in economisch meer ontwikkelde landen geen ernstige armoede bestaan. Verder zijn de meest betrokkenen, de arm gemaakte mensen, nooit over dit criterium geraadpleegd. In dit onderzoek is daarom een beroep gedaan op de ervaring en zienswijze van deze mensen zelf. De zes teams (Bangladesh, Bolivia, Frankrijk, Tanzania, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten) gebruikten de methode van de 'kruisbestuiving van kennis'. We noemen dat in Nederland ook wel 'Samen kennis ontwikkelen'. Bij die methode delen mensen die armoede moeten ervaren, praktijkmensen en wetenschappers, hun kennis met elkaar.

De zes deelnemende landen zijn erg verschillend, maar toch kwamen de deelnemers samen tot een aantal 'verborgen' kanten of dimensies van armoede. Als met die resultaten rekening gehouden wordt, kunnen de verschillende landen en de Verenigde Naties hun **VN-duurzaam ontwikkelingsdoel (SGD) no. 1.2** beter aanpassen aan de mensen en gemeenschappen om wie het gaat.

De illustratie (op pagina 2) maakt duidelijk hoe die verschillende dimensies op elkaar inwerken.

OOK OP MIJ MAG JE REKENEN

De studie komt tot 3 sets armoede-dimensies (in totaal 9 dimensies) die onderling nauw verbonden zijn. Natuurlijk kwamen de klassieke elementen naar voren: zoals onzeker en onregelmatig inkomen, gebrek aan fatsoenlijk werk, materiële en sociale achterstelling.

In de illustratie zijn de negen dimensies in een cirkel geplaatst. Rondom de cirkel zijn er factoren die de situatie beïnvloeden, zoals de woonplaats, de identiteit van de mensen, de duur, de leefomgeving en het milieu-beleid en culturele opvattingen.

Maar de kernervaring van de deelnemers - die daarom in het centrum van de cirkel staat - is dat ieder initiatief hen praktisch onmogelijk gemaakt wordt. Ze zijn machteloos. Ze lijden lichamelijk en psychisch. En ondanks alles komen ze dag in dag uit daartegen in verzet om te overleven.

De dimensies die betrekking hebben op de dynamiek van de onderlinge relaties (derde set), komen duidelijk naar voren in de deelstudie van het Amerikaanse onderzoeksteam..Het spreekt over "subjugation" en "othering".

Subjugation betekent: machteloos gemaakt. Deelnemers zeiden dat zij worden onderdrukt, letterlijk onder het juk gebracht; ze worden onder de duim gehouden; als ze proberen boven te komen, worden ze als het ware weer met hun hoofd onder water geduwd.

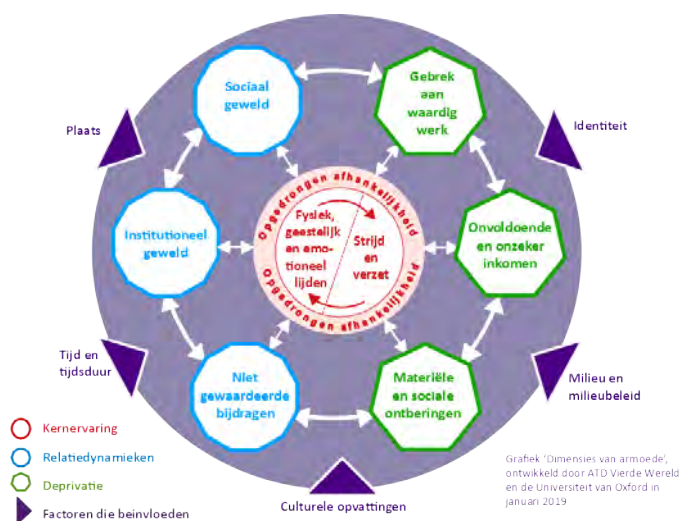
Othering betekent dat groepen mensen anderen behandelen en negatief beschrijven alsof die anderen minder zijn, of vreemdelingen waar je bang voor bent. Dat doen ze om zichzelf beter te kunnen voelen. Daardoor krijgen vele mensen geen toegang tot basisbehoeften en hun fundamentele rechten. Armoede wordt in de Verenigde Staten, maar ook elders, als een individuele tekortkoming beschouwd, een kwestie van eigen schuld. Bij gevolg is er weinig of geen respect voor de betrok-

kenen. Mensen moeten van dag tot dag (over)leven zonder enig verder perspectief.

Overheidsdiensten bijvoorbeeld gaan er vanuit dat mensen tijd genoeg hebben: de telefooncentrale houdt je aan het lijntje; wachtkamers zijn overvol; het is moeilijk een afspraak te maken; je wordt van het kastje naar de muur gestuurd.

De mensen ondervinden dit als gewelddadig, discriminerend. Om dit te veranderen moeten er creatieve oplossingen worden gezocht. De samenleving moet bewust gemaakt worden van het bestaan van schrijnende armoede. Er moet een totaalaanpak komen die rekening houdt met de verschillende dimensies van armoede; een aanpak die uitgedacht en uitgevoerd wordt in dialoog en in nauwe samenwerking met de betrokken mensen zelf; er moet ruimte komen waar deze mensen kunnen meedenken, discussiëren, meedoen, werken aan duurzame oplossingen.

Illustratie van het onderzoek over dimensies van armoede.

Gratis kwartaalblad van de Internationale Beweging ATD Vierde Wereld in Nederland
Wij ontvangen graag reacties op het blad en de artikelen. Bezoek de website voor informatie en bestellingen.

Landelijk Centrum
Regentesseplein 13 - 2562 EV Den Haag
070 361 57 87
denhaag@atd-vierdewereld.nl

Ontmoetingscentrum 't Zwervel
Raalterweg 19 - 8131 SB Wijhe (Ov.)
0570 52 19 99
tzwervel.wijhe@atd-vierdewereld.nl

Abonnementwijziging
ledenadministratie@atd-vierdewereld.nl

Nederland: www.atd-vierdewereld.nl
Internationaal: www.atd-fourthworld.org
Over de stichter: www.joseph-wresinski.org/nl

Foto's: ATD Vierde Wereld, tenzij anders vermeld
Redactie: Medewerkers ATD Vierde Wereld

Nr. 545

Nr. 544

Nr. 497

Nrr. 464

Nr. 461

Nr. 462

Nr. 484

Nr 493

Nr. 527

Nr.519

Bestelformulier kaarten 2019—2020

Dhr / Mw : .....

Incassant ID: NL 13ZZZ411514920000

Adres: .....

Kenmerk machtiging: .....

Postcode: ..... Plaats: .....

(in te vullen door ATD)

Ik verleen de Stichting ATD Vierde Wereld toestemming éénmalig het bedrag van de bestelling aan de achterzijde à ..... euro af te schrijven van mijn bankrekening:

IBAN: .....

Handtekening:

Datum:

Deze gehele coupon in een gesloten enveloppe sturen naar:

Stichting ATD Vierde Wereld Nederland, Regentesseplein 13, 2562 EV Den Haag. Tel. 070 3615787

Nr. 546

Nr. 541

Nr. 540

Nr.483

Nr. 534

Nr. 509

Nr. 490

Nr. 485

Nr. 471

Nr. 405

Bestelformulier aantal kaarten

Pagina 3

Kaart nr. 545	 x
Kaart nr. 544	 x
Kaart nr. 497	 x
Kaart nr. 464	 x
Kaart nr. 461	 x
Kaart nr. 462	 x
Kaart nr. 484	 x
Kaart nr. 493	 x
Kaart nr. 527	 x
Kaart nr. 519	 x
Totaal aantal	..... x.

Pagina 4

Kaart nr. 546	 x
Kaart nr. 541	 x
Kaart nr. 540	 x
Kaart nr. 483	 x
Kaart nr. 534	 x
Kaart nr. 509	 x
Kaart nr. 490	 x
Kaart nr. 485	 x
Kaart nr. 471	 x
Kaart nr. 405	 x
Totaal aantal	 x

Totaal aantal pag. 3 x

Totaal aantal pag. 4 x

Totaal aantal kaarten x

Kosten:

Kaarten ..... x € 1,- = € .....

Portokosten (zie onder) € .....

Gift € .....

Totaal € .....

Portokosten:

1 t/m 2 kaarten: € 1,74

3 t/m 5 kaarten: € 2,61

6 t/m 13 kaarten: € 3,48

14 t/m 40 kaarten: € 4,35

17 oktober Internationale dag van Verzet tegen Extreme Armoede.

Op 17 oktober organiseert ATD Vierde Wereld Heerlen samen met de Andreasparochie van 12.00 tot 15.00 uur een "soepmiddag" bij winkelcentrum Heerlerbaan. Samen soep koken en eten met als thema: *De smaak van armoede, de smaak van samen delen*.

Op verschillende plaatsen in Limburg worden deze sessies gehouden. Deze kookrondes worden via sociale media gestart met een video-boodschap van Wouter Hart. De spreker reikt drie vragen aan die als gespreksstof kunnen dienen tijdens het koken en eten.

In het kader van 17 oktober (Werelddag van verzet tegen extreme armoede) is er in het weekend van 26 en 27 oktober een speciale viering in de Andreas. En op 7 november een Café Mondiaal over de smaak van armoede bij Café Pelt in Heerlen.

In Nijmegen is er op 20 oktober bij de Karmelmuur van het Titus Brandsma Memorial, Stijn Buysstraat 11, een herdenkingsbijeenkomst bij de Steen met de Inscriptie van Josph Wresinski.

In Amersfoort delen op 17 oktober de deelnemers van de schrijfworkshop hun ervaringen en is er daarna een voorstelling van het forumtheater over woningtoewijzing. Adres: Stadslab 33 van 19.00-21.00 uur.

De lokale Groep Oss sluit aan bij de plaatselijke activiteiten georganiseerd binnen de Gemeente.

Daarnaast zijn er in Arnhem, Harderwijk, Rotterdam en Utrecht ook allerlei activiteiten gepland.

We weten op dit moment nog niet of er meerdere bijeenkomsten in het land zijn. U kunt op onze website een en ander volgen.

<https://www.atd-vierdewereld.nl>

Ingrid Hutter, 1955-2019.

Op 18 juli jl. hebben wij afscheid genomen van Ingrid Hutter. Vanaf 1983 was zij vrijwillig bij ATD Vierde Wereld Nederland.

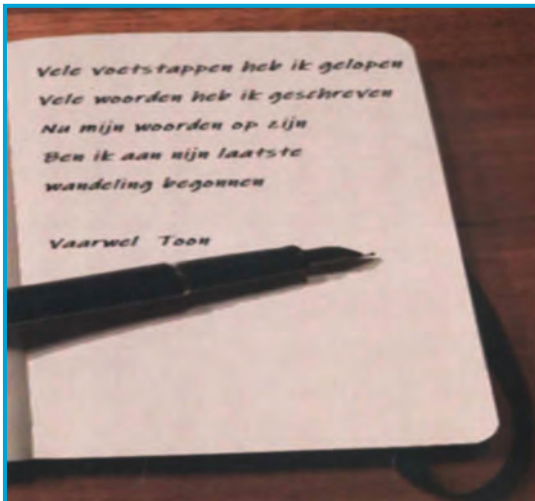
Ingrid heeft haar leven lang besteed aan het verspreiden van de vrede en harmonie. Allereerst in haar beroep als leraar, daarna in het vrijwilligerswerk.

Als vrijwillig heeft ze acht jaar in New Orleans gewerkt. Een ervaring die een spirituele zoektocht is geworden en haar heel diep heeft geraakt. Vanuit deze ervaring schreef ze een prachtig boek "het geheim van een nieuwe wereld".

Wij bewonderen de keuzes die zij in haar leven gemaakt heeft, de persoonlijke offers die ze gebracht heeft om haar engagement ten volle te wijden aan de armsten, de zoektocht naar innerlijke vrede en een leven in harmonie, geholpen door grote meesters en door het getrouw beoefenen van een lichamelijke en geestelijke discipline. Ze maakte op ons een serene indruk, ondanks de frustratie over het haperende lichaam en het moeten loslaten.

Wij denken aan Ingrid met veel respect; een ingetogen vrouw, pal staand achter haar keuzes. We vertrouwen erop dat zij haar Nieuwe Wereld heeft gevonden.

Bestuur, medewerkers en gezinnen van ATD Vierde Wereld Nederland.

Toon van den Brûele, 1927-2019

Op 5 juli jl namen wij afscheid van Toon. Samen met zijn (al overleden) vrouw Cor was hij actief in de Vierde Wereldbeweging in Breda en deed mee met de toneelgroep. Het hoogtepunt voor hem was een optreden in Berlijn. Toon was een man van weinig woorden, zacht in omgang, met humor en trouw. Het schrijven van gedichten was zijn houvast. Regelmatig ontvingen we dan ook briefjes met gedichtjes. Dat was zijn manier om zijn gevoelens van vreugde en verdriet met ons te delen. Of hij stuurde een pakje met daarin een knutselwerkje en enkele dagen later belde hij dan met de vraag: "wat vond je ervan?" Weet je wat het voorstelt! En als je het niet wist, zat hij te lachen aan de telefoon en had reuze schik.

Toon, we zullen je humor en gedichtjes missen.

BESTELLINGEN (prijzen inclusief verzendkosten)

Vierde Wereld Verkenningen 27 , In en met onze eigen familie samen te mogen leven: is onze hoop'	€ 3,70	Aantal: _____ ex.
Vierde Wereld Verkenningen 28 , Cultuur Grondslag van ons menszijn	€ 3,70	Aantal: _____ ex
Vierde Wereld Verkenningen 29 , De Rotterdam -wet, discriminatie van overheidswege	€ 3,70	Aantal: _____ ex.
Vierde Wereld Verkenningen 30 , Wederkerigheid, (vreedzaam) samenleven bevorderen	€ 5,40	Aantal: _____ ex
Vierde Wereld Verkenningen 31 , Wat we niet weten over armoede in Nederland	€ 5,40	Aantal: _____ ex

Totaal bedrag: € _____

Dhr / Mw : .....
Adres: .....
Postcode: ..... Plaats: .....

Incassant ID: NL 13ZZZ411514920000
Kenmerk machtiging: _____ (niet invullen)

**Ik verleen de Stichting ATD Vierde Wereld toestemming éénmalig het bedrag van ..... euro af te schrijven van mijn bankrekening:
IBAN: NL .. ..**

Handtekening: Datum:

Deze gehele coupon (of kopie) in een gesloten enveloppe sturen naar:
Stichting ATD Vierde Wereld Nederland, Regentesseplein 13, 2562 EV Den Haag. T. 07036157 87

Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u uw bank binnen 56 dagen opdracht geven het bedrag terug te storten. U kunt ons ook even bellen.

Lidmaatschap van de Internationale Beweging ATD Vierde Wereld

Ik sluit mij aan bij de uitgangspunten (www.atd-vierdewereld.nl) en machtig ATD Vierde Wereld d.m.v. deze **éénmalige incasso**. Aankruisen en invullen wat van toepassing is en deze bon sturen naar:
ATD Vierde Wereld, Regentesseplein 13, 2565 EV. Den Haag. (NL27INGB002752200)

Lidmaatschap € 10,-

Steunlidmaatschap € 20,-

Gift € _____

Dhr / Mw : .....
Adres: .....
Postcode: ..... Plaats: .....

Incassant ID: NL 13ZZZ411514920000
Kenmerk machtiging: _____ (niet invullen)

Ik verleen de Stichting ATD Vierde Wereld toestemming éénmalig het bedrag van ..... euro af te schrijven van mijn bank- / girorekening: IBAN: .....

Handtekening: Datum:

Deze gehele coupon (of kopie) in een gesloten enveloppe sturen naar:
Stichting ATD Vierde Wereld Nederland, Regentesseplein 13, 2562 EV Den Haag. T. 0703615787

Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u uw bank binnen 56 dagen opdracht geven het bedrag terug te storten. U kunt ons ook even bellen.